

Kirkkonummen luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma

Sidosryhmätyöpajojen tulokset

Raakatulokset työpajoista

Koonnut: Katri Einola ja Jani Järvi,
Ramboll Finland Oy

Kuva: Katri Einola

Työpajat

Työpajoihin sisältyi esitys luonnon monimuotoisuudesta, pariporina, jossa jaettiin henkilökohtaisia luontokokemuksia, työskentelyä ryhmissä kolmella eri julistepisteellä sekä loppukeskustelu.

- Yhdistykset 11.4.2024 (12 hlö)
- Avoin tilaisuus (kuntalaiset, yritykset ym.) 16.4.2024 (18 hlö)
- Luottamushenkilöt ja kunnan yksiköt 14.5.2024 (12 hlö)

Millainen on luonnon monimuotoisuutta turvaava Kirkkonummen kunta?

Edelläkävijyys

- **Suunnannäyttjä** – myös muut kuin kunnan omistamat alueet
- Kunta on edelläkävijä luonnon monimuotoisuuden edistäjänä, kunta edelläkävijänä suojelussa
- Täällä tehdään ”rohkeita” luontoa kunnioittavia ratkaisuja poliittisesti
- Tehdään muut kunnat kateellisiksi
- ”luonnostaan ja metsistään tuttu”
- Voimakas luontovetovoima tuo veronmaksuvoimaa
- **Kirkkonummen ”saaristo yhtä hyvä kuin Turussa”**
- Markkinointi!
- Lumo-ohjelma on kunnianhimoinen ja myös toteutetaan
- Esimerkkinä muille
- **Kirkkonummen valtti on lumon säilyttäminen > tuo asukkaita vs. PKS**

- Rohkeasti kunta laittaa resursseja lumotoimenpiteisiin
- Rakenna vahvuuksille: esim. valtion Natura-alueet + kunnan teot (Nuuksio, Finnträsk)
- Seuraavaan kuntastrategiaan mittarit luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toteutumiseksi, jotta kuntalaiset näkee...
- Luomu kunnan ruokahankinnoissa, tuetaan paikallisia ruuantuottajia hankkimalla heidän tuotteitaan/raaka-aineita
- ”tee koko ajan pieniä/isoja tekoja” > viesti voitot > sano mitä teet, tee mitä sanot
- Tavoitteet: aidosti riittävä lumomäärä > suojeluun 30-50 % pinta-alasta
- Itämeren hyvinvointi tavoitteeksi
- Kodikas, kaunis, lehtevä alue
- Lumo-ohjelmaa toteutetaan ja päivitetään kunnianhimoisesti > ajantasainen tutkimustieto ohjelman pohjana
- Kirkkonummen kunnan monimuotoisuusarvot vahvan viestinnän avulla kaikkien tietoon (esim.

luonnon ”hoitamattomuus” on luonnon monimuotoisuuden kehto)

- Lumo-ohjelman aikajanaksi 2030 koska kansainväliset sitoumukset velvoittavat Suomea pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen v. 2030 mennessä
- Lisätään luonnon monimuotoisuutta kaikin mahdollisin keinoin
- Kirkkonummi on resurssiviisas
- Kirkkonummi näyttää vihreältä (metsää, puistoja, viherkattoja)

Yhdistysten kommentit

Asukkaiden ja yritysten kommentit

Kaupungin ja päätöksentekijöiden kommentit

Millainen on luonnon monimuotoisuutta turvaava Kirkkonummen kunta?

Maankäyttö, kaavoitus, aluekehitys, kunnassapito

- **Kaavoituksessa lähdetään liikkeelle lumoasioista** eikä esim. raha ratkaise, Lumo kaikkien kaupungin toimenpiteiden lähtökohdaksi/otettava huomioon, **katuja ym. Rakennettaessa pitäisi säästää luontoa**, kaavoituksessa aina joku minimimäärä lähiluontoa pitää säilyttää, kaavoittaja käy tutustumassa maastoon, maankäyttö vahvistaa monimuotoisuutta
- Tiivistetään olemassa olevia asuinalueita ja ei kaavoiteta uusia keskuksia metsiä ja luontoa hävittämällä, **tiivistetään alueita, radan varsi tiiviisti rakennettu, asuminen on tiivistä mutta viihtyisää**
- Ekologiset käytävät/yhteydet säilytetään
- Kunnalla vain vähän maanomistusta: miten saadaan myös yksityiset mukaan?
 - Yritysvastuu yksityisillä yrityksillä, jo nyt joutsenmerkki-rakentamista
 - Kunnan vaadittava kaavoituksessa lumo-asioita
 - Vinkkejä yksityisille maanomistajille
- Taloudellinen näkymä ekosysteemipalveluista tärkeä > ei ole varaa tuhota luontoa, **talous huomioidaan**
- Ei varikkoja
- Keskustan puistoalueet
- Ei kannattaisi leikata kaikkialta nurmea (käytävä puistoniityille, joka houkuttelee puron varteen)
- Espoon vastakohta: väljästi rakennettuja pientaloja, kylien yhteisö, ei rakenneta Kirkkonummea täyteen
- Maankäyttösopimuksissa osa korvauksista luonnon monimuotoisuudelle
- **Otetaan kaavoituksessa lumo huomioon, ei vain sanoissa**

- Ei raskasta kunnallistekniikkaa
- Uusi asumisen malli & Ekokylä: viljelymahdollisuuksilla (1 ha tontit), metsäkoulu, lumokoulu, ulkoapäin näyttää metsältä "luonnon keskellä"
- Radan ja isojen teiden luonto/riistasiltoja tarpeeksi (kaikki ylityspaikat vanhat)
- Kuumenevassa ilmastossa puut viilentävät ja keräävät saasteita ilmasta. Se on luomua viilentämistä
- Myrkyttömyys vihralueilla ja pihossa, viherrakenteiden kunnossapitoa "hallitulla hoitamattomuudella"
- Kesäsiirtolan tilat luomukeskus käyttöön
- Liikenteenjakajat rehoittamaan, liikenneympyröihin puita
- Seuraavaa koulua tai päiväkotia suunniteltaessa jätetään luontoa pihapiiriin
- Kun rakennetaan, pitäisi säästää metsiä! Nykyään rakentaminen tuhoaa luontoa liikaa
- Vanhoja kauniita, perinteisiä rakennuksia täytyy suojella
- Kaavoituksella suojellaan metsät ja puistot ettei niitä rakenneta täyteen
- Luonnon monimuotoisuutta koskevat kaavamääräykset ja tavoitteet (asemakaava)
- Sääntöihin: ei asfalttia pihoihin tai vähintäänkin vettä läpäisevää
- Mukkulan alueen säilyttäminen rakentamattomana
- Kaavassa rakennetaan nyt katuja ym. Luonnosta välittämättä
- Suunnitellaan luontopohjaisia ratkaisuja hyödyntäen
- Luonnon saavutettavuus huomioidaan kaavoituksessa ja

suunnittelussa, kaikki ihmiset pääsevät luontoon (inklusiivisuus), **kaikilla 10 min monimuotoiseen luontoon**

- Säilytetään vanha rakennuskanta
- Kuunnellaan asukkaita
- Ei vuokratalokeskittyä (aka Masala)
- Rakentamisessa hyödynnetään massiivipuuta, viherkattoja ym. Viihtyisyyttä parantavia keinoja

Päätöksenteko:

- Päätöksenteko perustuu faktoihin
- Kokonaiskuva päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi, Avoimuus päätöksenteossa
- **Kaikessa päätöksenteossa lumo huomioon** sitovana budjettina + tiedotus edistymisestä
- Päätöksenteossa aina mukana monimuotoisuustavoitetta
- Pitkäjänteinen suunnittelu & taloudellinen ajattelu
- **Vastuu vaalia Kirkkonummen luontoa > velvollisuus noudattaa myös kaavoituksessa > tehdään sitovat tavoitteet lumoon ja pohditaan miten jalkautetaan**
 - Pitkän aikavälin päätökset
 - Koulutusta ja arvokeskustelua esim. valtuustoihin ja kaavoitukseen

Millainen on luonnon monimuotoisuutta turvaava Kirkkonummen kunta?

Paljon monipuolista ja -muotoista luontoa

- Kirkkiksellä on joka paikassa luontoa (Veikkola, Masala, Keskusta jne.), [Luonnonläheinen](#)
- Luonnonsuojelualueet ovat lisääntyneet ja tunnettuja koko kansan keskuudessa, Kunta suojelisi omia alueitaan, [Kaikki arvokkaat alueet \(kunnan omistamat\) suojellaan, kunnan suojelupinta-ala lähestyy 30 % \(maa-alueet\)](#)
- Kunnan mailta ei kaadeta yhtäkään puuta ellei ehtona ole luonnonsuojelu tai käyttäjäturvallisuus
- **Metsät:** Metsien jatkuva kasvattaminen, luonnon monimuotoisuutta turvataan säästämällä kunnan omistamat metsäalueet hakkuilta ja rakentamiselta, sekametsien kasvattaminen, isot jalopuumetsiköt ja –puistot, METSO-ohjelmaan lisää kunnan metsiä (ole esimerkki!), kaikki kunnan METSO-kelpoiset maat Metsoon, [kunnan metsät säilytetään peitteisinä > ei avohakkuita!](#), Kunnan talousmetsiä [ennallistetaan lajistosuojelun edistämiseksi](#)
- **Pitkä kulttuurihistoria:** perinnebiotoopit, kartanoympäristöt, kulttuuriympäristöt, kansallisestikin merkittäviä alueita, [kunnassa olevat vesiaiheet, luontokohteet ja kulttuurimaisemat esiin, lampaita hoitamassa perinnebiotoopit \(laiduntajat\), perinnemaisemat tunnistettu ja ylläpidetty](#)
- Luontoa voidaan perustellusti käyttää myös taloudelliseen hyvään, metsien talouskäyttö on hyväksyttävää
- Jokamiehen velvollisuuksia kunnioitetaan
- Luonto on keskeisenä myös yksityillä mailla: metsät, joet, rannat
- Lahopuut, pusikot vesien varsilla, viherkatot ym. Viherkallio
- Niityt, kedot ym. **”Pölyttäjäpyhätöt”** yleisiä, [perustetaan pörriaisniittyjä myös katoille ja kunta voisi tukea, peltoheitoista pörriaisniittyjä, lisää kukkaniittyjä ja muuta pölyttäjille myönteistä](#)
- Ei hoideta niin kauheasti
- Täällä kasvaa myös maitohorsmaa ja voikukkaa ☺ eli vähemmän vieraslajeja niitä hävittämässä
- Erilaiset järvet ja merenrannat, virtavedet

- Maatilaelinkeinojen tukeminen, **maatila ympäristöt** tärkeitä, peltoympäristö-luontopolut, laidunnus
- Arvokkaat luontokohteet on suojeltu
- **Virkistys**, Virkistysalueet, Lähimetsät ovat ennen kaikkea virkistysmetsiä – helppokulkuisia, [metsäiset luonnonmukaiset virkistysalueet, METSO-suojelu:](#)
 - Huomioidaan virkistyskäyttö luonnossa: reittejä, joita pääsee kulkemaan, polut riittää moniin paikkoihin
 - Vanhat polut pidetään auki, kaatuneet puut pois poluilta
 - Opastettuja kävelyreittejä > ihmiset pääsee kunnassa luonto- ja kulttuurikohteisiin
 - Reititys, myös liikuntaesteisille turhien esteiden poistaminen (selvitys tulossa KYY:ltä), **oma retkietiketti**, polttopuiden laillinen huolto luonnon tulentekopaikoille tai tuo puut itse > tästä pitää informoida
 - kunta tuottaa ja tarjoaa kiireettömiä ja stressittömiä luontokokemuksia
 - Lasten touhupisteet, joissa pääsee tutustumaan luontoon ja historiaan
 - Meikon – Vuls – Pahanäki alue: suojelu ja retkeilyn kehittäminen
 - Pyöräily- ja virkistysreitit kunnan läpi Nuksio-Porkkala
- Porkkalan kansallispuisto
- **Vesialueet:** Vesireitti Porkkalan kärkeen (vesibussi), Saarireitti-kierros, vanhan ajan kalastajia, kalakantojen vahvistaminen, Purot pitäisi tehdä loppuun (varjoalueet) **Kunta turvaa vesistön hyvinvoinnin, esteet poistettu puroista niin, että vaelluskalat ja muu eliöstö pääsee kulkemaan**
- Meluhaittojen minimointi, [luonnonhiljaisten ja vähämeluisten alueiden kartoittaminen Kirkkonummella \(hankekokeilu\), Ympäristöpäästöt hallinnassa melu ym.](#)
- Yksityisaluekiellot/puomit pois
- Biodiversiteetti myös kaupunkipuistoihin näkyviin > purot pois putkista jne.
- **Keskusmetsän säilyttäminen metsänä**
- **Puiden lisääminen kunnan alueille**

- Saaren hankinta kuntalaisten virkistyskäyttöön
- Jätevesi- ja hulevesiasiat kuntoon: tarkastajat liikkeelle ja sakottamaan, erityisesti hevostilat tarkastukseen
- HIFK-kosteikkoja Kirkkonummelle (tai jonkun muun yhdistyksen/seuran)
- AHA – lumoava luontoelämys
- Kirkkonummi tarjoaa puhdasta vettä > pohjavesien suojelu
- Pidetään luonnosta huolta (esim. Hiidenkirnu vesitornin lähellä)
- Ihmiset arvostavat Kirkkonummen luontoa
- Monipuoliset ekosysteemipalvelut
- Hyödynnetään luontoa opetuksessa > nuorille luonto konkreettisemmaksi esim. bilsa, mantsa, ympäristötiedon tunneilla
- Monipuolinen lajisto, monipuolinen linnusto (pesimäalueet)
- Hyvä ilmanlaatu
- Lähiluonto on monipuolista ja viihtyisää ihmisille ja muille eliölajeille
- Järvien tila nykyistä parempi
- Laaja yhtenäiset luontoalueet, ekologiset yhteydet
- Vaelluskalat kaikissa joissa
- Hiljaiset alueet
- Ei louhimohankkeita, kalliot kuntalaisten käyttöön

KIRKKONUMMI
KYRKSLÄTT

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yrittäjien kommentit

Kaupungin ja
päättäjien kommentit

Mitä toimia tai tietoa tarvitaan, jotta voidaan turvata luonnon monimuotoisuus Kirkkonummella?

Toiminta

- **Metsät:** Hakemus METSO-ohjelmaan tulisi viedä loppuun, Opastaa yksityisiä metsänomistajia puun korjauksessa, "pystypuun" myynti (suojelu)vaihtoehtona kaadolle, **METSO-ohjelman kautta suojelu, METSO > jo valmis ehdotus ja muut kunnan omistamat metso-kelpoiset suojeluun + suojavyöhykkeet, Metsät jatkuvaan kasvatukseen**
- Vesien kunnostus, Virtavesien monimuotoisuuden vaaliminen ja tiedottaminen, Vanhojen ojien ennallistaminen (kiveäminen)
- Yksinkertainen lumo-viitekehys
- Aktivoidaan maanomistajia +1
- Yksityishenkilöiden tukeminen
- **Vieraslajien** raportointipalvelu ja neuvonta maanomistajille torjunnasta, esim. miten voi kutsua pienpetopyytäjän paikalle, Pohjoisten lintuvesien vieraspetotorjunta, täpläauristorjunta, Haittalajien torjunta, tekoja vieraslajeille, konkreetia: niitä haitalliset lupiinit tms. kunnan tien vieruksilta > sanoista tekoihin, vieraslajien poisto, vieraslajien perkaamisessa pitäisi keskittyä esim. ohdakkeisiin, nokkosiin ym, ei pelkästään kukkiin. **Lukiokurssi vieraslajien torjumiseen**
- Kirkkonummen Sanomat mukaan > pooli yhdistyksistä, kunnasta ym. Toimijoista kirjoittamaan artikkeleita lumosta
- Innostus "citizen scienceen" (kaupunkilaistiede) > esim. 100 lajia haaste tms.
- **Kunnan sisäinen toiminta:** Kunnan viranhaltijoiden pitää ottaa lumo-asia omakseen, Päätöksentekijöiden koulutus luontoasioihin, kunnan otettava vastuu lumosta, aloitteiden käsittely > kun kuntalaiset tekisivät jotain niin aloitteisiin ei vastata > enemmän yhteistyötä
- Yhteistyökanava kyläyhdistyksille > yhteisiä luonnon hoitotoimia, **Luonto-Tinder:** havainnointipalvelu, arvokkaiden kohteiden ilmoitus, "Lumoava" tinder, vieraslajien kartoitus ja talkoiden koordinointi, alusta jonne voi ilmoittaa eri

toimenpiteitä ja bongata niitä

- **Digitaalinen alusta Kirkkonummen luonnosta (QR-koodi?)**
- **Kunnan eettiset ohjeet lumo-asioiden** huomioimisessa, kunta laatii omat "eettiset säännöt" aiheen tiimoilta, kunta ohjaa ja voi luoda omat "eettiset säännöt" luonnon monimuotoisuuden edistämiseen
- **Talkoita** roskien keräämiseksi luonnosta, Kunta järjestämään talkoita (vieraslajit, roskat), **erilaiset yhdistykset tekemään talkoita ja torjuntaa, martojen vieraslajitorjunta**
- **Koulut ja päiväkodit:** Koulujen lumo-ohjelma, Kouluille tiedotus: luontopäiviä, luontoa koulujen ja päiväkotien pihoille, kouluille puutarhoja, lumo koulujen opetukseen mukaan > lähiluonnossa kasvatusta, lapset istuttamaan puita, Osallistaminen jo päiväkodista lähtien luonnon monimuotoisuuteen, koululaisille puutarha, **aloitetaan varhaiskasvatuksesta, koulut osallistumaan (koulutus), lukiokurssi vieraslajien torjumiseen**
- Lisää lehtipuita rakennettuun ympäristöön > lisää lumosponsoreita
- Jatketaan Kirkkolaaksossa Jolkolanjoen kunnostusta
- Tienvarsien leikkuut elokuussa (kunta/ely)
- kunta avustaisi esim. iäkkäitä haittalajien poistamisessa, Aktivoidaan kuntalaiset keräämään puoli miljoonaa pussia roskia, kuntalaiset keräämään roskia
- Kunnan edustaja koordinoimaan yritysten antamia avustuksia
- Metsistä pitäisi perata kaatuneet puut pois
- Joutoniityt ym. Alueet (jopa katot ja puutarhat) muuttaminen pörräisille sopiviksi
- Ryhmittele toimet ja kommunikoi
 1. Tässä ja nyt
 2. Ensi vuonna
 3. Strategiset yms.

- Lammaslaidun kunnan alueelle oman tontin ulkopuolelle
- lammaslainaamo, kanalainaamo
- Yhteinen tekeminen
- Ekologinen kompensatio rakentamisen haitoille, heikentymistä korvataan parantamalla jossain muualla
- Suojelusuunnitelma Hommaksenkaaren – Tinatien väliselle alueelle
- Kaavojen sallimien rantareittien raivaus ja rakentaminen
- Kunnostussuunnitelma kaikille järville
- Kukkivien puiden puisto heti toimeen!
- Kunta: Hevostilojen päästöt syyniin
- Yleinen lajittelun helpommaksi tekeminen, vähän lajittelupisteitä

KIRKKONUMMI
KYRKSLÄTT

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yritysten kommentit

Kaupungin ja
päättäjien kommentit

Mitä toimia tai tietoa tarvitaan, jotta voidaan turvata luonnon monimuotoisuus Kirkkonummella?

Toiminta

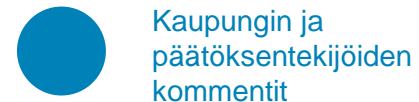
- Toimintatapa, jolla monimuotoisuuden turvaamisen keinot saadaan näkyviksi, kokonaiskuva näkyväksi
- Kaavoittajan dilemma: olemassaolevien alueiden tiivistäminen on kallista, halvempaa ottaa uusi luontoalue käyttöön > vaikea perustella luontoarvojen säilymistä
- Järkevä luontopohjainen suunnittelu, ajatellaan olemassa olevaa luontoa
- Luonnon hiljainen alue > äänimaisemasuojelu
- Yhtenäisiä luontoalueita ei pirstota (tärkeää myös lajiston suojelussa)
- Ei rakenneta puistoja Espoolle
- Crowd-Sorsa peli (teemana tänä vuonna vieraslajit)
- **Yleiskaavan uudistaminen**
- Asennemuutos
- Muutos siinä mikä nähdään kauniina
- **Ennallistaminen on kallista > tehtävä nyt oikeat päätökset**
- Lisää virkistysreittejä kuntalaisille
- Metsien suojelu
- Jokikunnostus
- Rohkeutta nostaa esiin ja pitää kiinni monimuotoisuudesta myös ristiriitatilanteissa
- Lisää suojelupinta-alaa, etenkin metsät > mikä on riittävää?
- Luonto on elinehto
- Koko henkilökunnan koulutus lumosta

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yritysten kommentit

Kaupungin ja
pätöksentekijöiden
kommentit

Mitä toimia tai tietoa tarvitaan, jotta voidaan turvata luonnon monimuotoisuus Kirkkonummella?

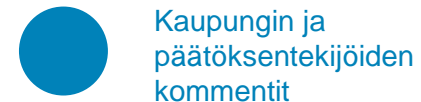
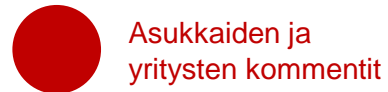
Tieto

- **Päätöksenteko perustuu tutkittuun tietoon**
- EU:n biodiversiteettistrategia on myös ”monimuotoisuutta tukevat alueet”: missä näitä voisi olla Kirkkonummella?
- **Missä alueet joilla toteutetaan parhaiten 30 % suojelutavoite? Huomioitava kaikessa erit. kaavoituksessa**
- Lajistotieto, uhanalaiset lajit
- Luontotyyppitieto + tila koko Kirkkonummen tasolla
- **Kunnan luontotietojärjestelmä!**
- Kauhalan merkitys ekokäytävänä?
- Linnut – muutokset niissä kertovat paljon. Jokainen voi havainnoida lintuja.
- **Kunnan ennallistettavat alueet >** kompensatiomahdollisuudet, Kohteet joita voi ennallistaa tai vieraslajitorjunnan kohteet > karttapalvelu, johon voi ilmoittaa
- Kunnan omistamat maat karttapalveluun!
- Puuttuu luontoselvityksiä eliöryhmistä, esim. hyönteiset
- Lähteet ja lähteiköt –selvitys, pienvesiselvitys
- Biodiversiteetti suhteessa geodiversiteettiin?
- Monimuotoisuuden taloudellinen hyöty (esim. METSO, terveysvaikutukset)
- **Hahmotetaan kokonaiskuva kunnan luonnon tilasta selvityksillä: kuntalaisia mukaan –kunta neuvoo**
- ”arvokkaimmat” luontokohteet eliöstölle ja virkistykselle (ei välttämättä ole samoja, mutta voi olla)
- **Lain sallimat ja kieltämät toimenpiteet**
- **Kuka saastuttaa järviä ja jokia? > tunnistetaan hot spotit**
- **Ei käytetä suhteita kuten WWF tai SLL (?), Kunta teettää selvitykset riippumattomilta tahoilta**
- **Tiedon lisääminen, tiedotuksen tärkeys (kerrotaan miksi on hyvä juttu)**
- **Ekologiset yhteydet kartoitetaan ja säilytetään**
- **Laji.fi palveluun viedään vieraslajeja ja liito-oravahavaintoja**
- **Ajantasaiset luontotyyppi ja lajistokartoitukset**
- **Oikeaa tietoa, ei politisoitua tietoa, ei anneta poliitikoille mahdollisuutta etujen hakemiseen**
- **Tietoa millainen on monimuotoinen Kirkkonummi**
- **Luonnon monimuotoisuudelle tarvitaan selkeä rahallinen arvo, intressivertailua varten MUTTA luonnolla on myös itseisarvo**
 - Ekosysteemitilinpito
 - Vesistöhankeiden yhteydessä tehty karkeita arvioita
- **Tiivis kooste kuntalaisille lumosta (1 sivu ja visu tärkeää)**
- **Tietoon perustuva valmistelu ja päätöksenteko**
- **Luontoselvitykset kaavoituksen ja rakentamisen taustatiedoksi**
- **Puhutaan monista eri kulmista ja tunnistetaan ristikkäisyyksiä**
- **Mikä on oikea tapa puolustaa luontoa?**
- **Miten säilytetään luonnon hiljaiset alueet? Meluselvitys, jotta voidaan säästää**

Mitä toimia tai tietoa tarvitaan, jotta voidaan turvata luonnon monimuotoisuus Kirkkonummella?

Tarvittavat resurssit

- Tarvitaan paljon osajia; jonkun täytyy koordinoita, eri organisaatioilla omat tavoitteet > lupaavat toista ja toista > miten kunta voi koordinoita resursseja?
- Resursseja, tukea (€) suojeluyhdistyksille (helposti tekoja)
- Lisää työntekijöitä kunnan palvelukseen ympäristöpuolelle
- Rahoitusten keräys yrityksiltä > ilmainen mainonta osallistumalla
- Lisää rahaa ympäristöavustuksiin
- Rahaa talkoisiin ("korvamerkitty" raha lumoon)
- Kunnossapitoon resursseja ja tietoa lumosta
- Lumoneuvojan palkkaaminen
- Resursseja tarvitaan tiedon tuottamiseen (selvitykset)
- Perinnemaisemien ylläpidon resurssit kuntoon, jotta säilyvät
- Ympäristöyksikköön lisää resursseja tarvitaan

Mitä toimia tai tietoa tarvitaan, jotta voidaan turvata luonnon monimuotoisuus Kirkkonummella?

Mittarit

- **Vieraslajit:** Vieraslajihavaintojen lukumäärä, Vieraslaji-sorkkaeläinten lukumäärä, Vieraslaji-ilmoitusten määrän kasvu
- **Lajistot:** Monimuotoisuuden seuranta todettava, Lintuatlas-seuranta eri atlas-kertojen välillä, Eri lajien kuten lintujen säännöllinen laskenta & seuranta, Mittari 100 lajia-haasteen ”voittajista” eli ketkä ovat saaneet, Lajiseuranta vuosittain, Täällä pesiä paljonko nykyisiä, uhanalaisia lintuja esiintyy?
- Miten lajisto voi (eläimet/kasvit)
- **Asenneilmasto???** Mittaaminen ohjelman puitteissa alussa ja myöhemmin
- [SUOSITUS]: **Ohjelman seuranta** ettei jää toteutumatta, Lumon turvaaminen ei ole projekti vaan jatkumo, lumoon seuranta, Lumo-ohjelman väliaikakatsaukset, arvioidaan lumo-ohjelman toteutumista 1-2 v. välein > kaikki kuntalaiset osallistumaan, seuranta työryhmien suunnitelmien toteutumiseen, sovittujen toimenpiteiden seuranta, Konkreettinen raportointi ja tehtyjen toimenpiteiden todentaminen
- Suojelualueiden ha määrä
- Poistetut noususteet määrä
- Lämpäisevien kenttien ja läpäisemättömät asfalttikentät suhde
- Säännölliset ”pihapongaukset” sovituille kohteille
- Erilaisten alueiden määrä ja ”laatu” että olisivat mitattavissa
- Kartoitukset> muutoksen mittaaminen
- Raha ja resurssit: paljonko on budjetoitu ja mihin ne on käytetty?
- Sinilevätilanne
- Taajamapuiden määrä / katua 100 m / ha
- Miten kaava vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen?
- Luonnon monimuotoisuuden ”jalanjälki”
- Lajimäärien mittaaminen ja monipuolisuus
- Vieraslajitilanne
- Uhanalaisuusarviointi/paikallinen uhanalaisuus Kirkkonummella
- Suojelualueiden pinta-ala, luontokartoitusten tulokset, hiilivarastot, lajiston seuranta
- **Kuntalaisten osallistaminen:** Kirkkonummelaisten kokema osallisuus luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi (kysely), Osallistetaan kuntalaiset seuraamiseen ja jakamaan havaintoja (kanava tai systeemi tälle?), Appi, jolla seurata luonnon monimuotoisuutta,
- Seuranta, esim. luontotyyppien kehitys Kirkkonummella
- Suojeltavat metsät 30 % (kansainvälisten sitoumusten mukaan) mutta voisiko olla isompi määrä? (edelläkävijyys)

Mitä toimia tai tietoa tarvitaan, jotta voidaan turvata luonnon monimuotoisuus Kirkkonummella?

Viestintä

- 100 lajia Kirkkonummella –haaste > hashtag, tulospalvelu
- **Infokyltit** > QR-koodi luonnonarvoalueille tai kunnostetut kohteet, Kunnan suojelualueet + arvometsät merkittävä polkujen varteen, **Lisää tietoisuutta opaskylteillä, kyltitetään esim. luomuheinäpellot, virtavesipaikoille tietokylttejä/varoituskyltit, luonnossa opasteet ja infokyltit (Munkkulassa on jo), kyltti joka herättää huomio + QR-koodi**
- **Asennemuutos, jota opetetaan esim. infoamalla**
- Natura-alueet paremmin tunnetuksi
- Virkistyskäyttö ja suojelu yhteensovitus
- Luontopäivät Kirkkonummella
- BioBlitz tietyille alueille
- Lumo-ohjelma on myös opettavainen, sivistävä dokumentti kuntalaisille!
- **Positiivinen viestiminen onnistumisista**, Hyvien tekojen näkyväksi tekeminen ja positiivinen viestintä, Kirkkonummen luonnon eteen tehtyjen positiivisten tekojen esilletuominen
- **Lisää tietoisuutta verkossa**, Luonto esille Kirkkonummen nettisivuille (etusivu), Kirkkonummen LUMOavat nettisivut/faceryhmät, **kunnan nettisivut**
- Luontoaiheet Kirkkonummen sanomiin! > yhteistyö artikkelien kirjoituksesta esim. kunnan, yhdistyksien ym. Muiden toimijoiden kesken, **Kirkkonummen Sanomat:**

ilmoitukset

- Koululaisten aktivointi tämän suhteen!
- **Yleinen tiedon lisäys kuntalaisille ja viestintä:**
 - Viesti, että jokainen päätös on luontopäätös
 - Lahopuun merkitys metsissä > tästä viestintää paljon enemmän
 - Viestintä luonnon virkistyskäyttäjille esim. siimat > roskaa ja häittää luonnolle
 - Viestinnän tärkeys vieraslajipyyntöissä, jotta niitä ei häiritä
 - Asioiden konkretisoiminen viestinnässä > mitkä lajit ovat vaarassa tai mitkä voivat paremmin juuri Kirkkonummella
 - Viestitään myös, että Kirkkonummella on EU-tasolla arvokkaita lajeja ja luontotyyppäjä = ns. direktiivilajit ja –luontotyyppit
 - Missä Kirkkiksen hienot ja lumo-tärkeät kohteet > nykyisille ja tuleville kirkkonummelaisille
- **Jaetaan tietoisuutta pörräisistä**
- **Kompostointi**
- **Toimenpiteiden oikea-aikaisuus esim. vieraslajien keruu**
- **Hyödynnetään lumon turvaaminen kunnan brändissä, brändäys muuttovoitoksi**
- **Suojeluyhdistysten luontoviestejä tms. verkkoon**
- **Kampanja: ”Tiesitkö että...”**
- **Kuntatason tiedottaminen, Neuvonta ja ohjaus kuntalaisille monimuotoisesti (tilaisuudet, talkoot, retket, ajankohtaisherätteet, koulut/tarhat, teemapäivät), Viestintä ja koulutus mitä jokainen yksilö voi tehdä omassa elinympäristössään**
- **Painotus viestinnässä: kyse on jokaisen hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä**

- **Tiktok-videoita, jotta nuoret mukaan > jako myös faceen ja instaan**
- **Tilaisuudet: luontokävelyt, tutustumiset, talkoot, > järjestäjinä kansalaisopisto, kesätyöntekijät, kunta, vapaaehtoiset (vapaaehtoisten karttoitus)**
- **Luomupeltojen ym. Luontoalueiden viestiminen**
- **Vanhuskotien tiedottaminen**
- **Bengt Salin > ”Tiesitkö että...?”**
- **Kompostointikoulutus**
- **Tuodaan asiat mielenkiintoisesti**
- **Kilpailu/kampanja hyvien lumotekojen jakoon**
- **Sesongeista tiedottaminen, oikea-aikaisuuden herätteet (tilaisuus, retket, infot ym.)**
- **”Hyvin sanottu” –kampanja/dialogi**
- **Tiedottaminen myös lemmikkien haitoista lumoon**
- **Kiinnostava tiktok-video (nuorisolle suunnattu viestintä): ei mainostyyppinen vaan visuaalinen kaunis luontovideo**

KIRKKONUMMI
KYRKSLÄTT

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yritysten kommentit

Kaupungin ja
pääöksentekijöiden
kommentit

Miten haluaisit osallistua toimintaan?

Osallistumisen tapoja

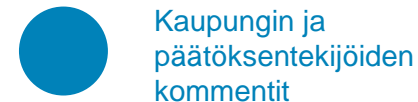
- WWF kosteikkoprojekti
- Kumppanuusviljely
- Miten **yhteisöllisyys** palautetaan Kirkkonummella?
- Verkon hyödyntäminen yhteisöllisyyden lisäämiseksi muuttaen sen kohti virtuaalisuutta
- Kirkkonummen kunnan verkkosivulle ”miten luonnon monimuotoisuutta edistetään nyt” > sen alle kerätään mitä ihmiset tekee nyt
- Metsien suojelun tukeminen ja kartoitus, **puiden suojelutoimet**
- Kunnallinen vaikuttaminen
- Talkoot keskeinen paikka, **Ns. roskakalojen ongintatalkoot** rehevöityneessä järvässä/lammessa > ruokakurssit, joilla valmistetaan roskakaloista ruokaa yhdessä Marttojen tai esim. ruokayrittäjien kanssa, talkoot, lumotalkoot (vieraskasvit, nuottaukset, kedot), vieraslajitalkoot,
- Luonnonsuojelutahojen keskinäinen tiedonvaihtoseminaari (metsähallitus, WWF, SLL, Tringa yms.)
- ”Näin järjestät vieraslajitalkoot” –konkretia puh.nro
- Voin osallistua strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien laadintaan
- Virtavesien kunnostus, **kunnostushankkeet, patojen poisto puroista**
- **Lumovalistus junassa**
- **vieraslajien poisto jokiuomasta, jättiputkien torjuntaa**
- Pölyttäjäpalveluna ”guerrilla gardening”
- Ymmärryksen lisäys: luontokato tapahtumassa
- Yhdistys-tinder
- Säätiötukien hakeminen
- Perintöinfo > jos kunnalle testamentataan tutkitaan ensisijaisesti suojelun mahdollisuudet
- **Yhteinen tekeminen**
- **Auttaa puhumaan, koordinoimaan ja yhdistämään ihmisiä**
- **”tilkkutäkki” > pienet teot yhteen**, Henkilökohtaiset pienet teot omaan elinympäristöön (puu, pensas, pörräispuisto, luonnon kasvitilkku)
- Osallistun asukasyhdistyksen kautta jatkuvasti Johelan alueiden kunnossapitoon
- Keskusmetsän säilyttäminen mahdollisimman luonnonmukaisena
- Gillobackan kartanonpuiston kunnostus
- Tempaukset, aktivoinnit
- ”rahalla osallistuminen”
- Roskapäivien järjestäminen radan ja puiston ympäristöstä sekä keskusta-alue
- Kukkaniitty,
- Kunnan nimikkokasvi/kukkaplänkki sekä istutustalkoot

Yhdistysten kommentit

Asukkaiden ja yritysten kommentit

Kaupungin ja päätöksentekijöiden kommentit

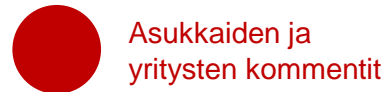
Miten haluaisit osallistua toimintaan?

Osallistettavat tahot ja yhteistyö

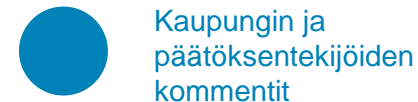
- **Asukas- ja kyläyhdistykset** oman asuinalueensa asiantuntijoina, kyläyhdistykset organisoivat talkoita (virkavedet, rannat, metsät), asukas-yhdistykset
- Kalastajat ja metsästäjät
- **Maanviljelijät:** kumppanuusviljely? Mukaan lumotoimiin
- Metsänomistajat
- hevostallit
- Urheilu-, partiotoimijat
- Koti-, koulu-, vanhempainyhdistykset
- **Koululaiset** mukaan hankkeisiin > tulevia vaikuttajia, koululaiset tekemään linnunpönttöjä (nimikköpöntöt) kunnan metsiin, koululuokat istuttamaan puu, lasten luontokoulu, koululaisten puutarhaprojekti, koulut mukaan, koululaiset mukaan roskien keruutalkoisiin ja valistetaan roskien heittämisestä
- Microsoft partnerina lumolle?
- Prysmian & luontokompensaatio
- Seniorit apuun
- Vesialueiden omistajat: osakaskunnilla on rahaa!
- Valonia.fi esimerkkinä siitä, miten lumoa tehdään yhteistyönä: kunnat, oppilaitokset ja työllistämispalvelut lumoa vaalimassa
- Kalastushoitokunnat, osallistuminen hoitokalastuksiin
- Taloyhtiöt: tsekkaa päästöt, eihän hulevesiä karkaa luvattomasti, hyönteishotellit taloyhtiöihin
- Lumotyön koordinointi kunnalta (esim. alusta/foorumi, jossa kaikki voisivat osallistua/tiedottaa), talkoisiin tukemista, osallistuminen tiedottamiseen
- **Yritykset:** tyky-toiminta mukaan monimuotoisuuden tukemiseksi, tykypäivien hyödyntäminen (valistus ja talkoot), yritysten yhteiskuntavastuutyö > mistä kohteet?, yritykset mukaan tukemaan materiaalikustannuksissa virtavesikunnostuksissa, tyky-toiminta > kunta
- Yhdistys ja yritys: rantaraittalkoot, esim. Veikkolassa, yritykset, yhdistykset ja kunta yhdessä!
- Rakennusliikkeet > esim. kunnan vaadittava vehreää pihaa
- Mehiläistarhaajat: mehiläispesiä kunnantalon katolle ym. Kunnan paikkoihin

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yritysten kommentit

Kaupungin ja
pätöksentekijöiden
kommentit

Millaisia ristiriitoja tunnistat? Miten toimintamalleja pitäisi muuttaa?

(tämä kysymys oli vain 3. työpajassa)

Ristiriitoja:

- Rakentamisen ja luonnon yhteensovittaminen
- Tavoitteet kasvulle liian korkeat
- Joskus ilmastotavoitteet ja luontotavoitteet voivat olla ristiriitaisia
- Tutkimustiedon ja faktojen kyseenalaistaminen
- Elinkeinoelämän ja biodiversiteetin linkki > apu yrityksille siitä, miten luontoarvot liittyvät talouteen
- Avoin, osallistava keskustelu maankäytön ristiriitojen ratkaisemisen välineenä
- radan varren rakentamiseen sopiva maa on arvokasta kulttuurimaisemaa > ristiriita

toiminnassa

- Kunnan metsien käyttö ja hoito > pitäisi ottaa luonto paremmin huomioon, kunnan metsät ovat virkistyskäytössä > avohakkuumenetelmä ei sovi tähän yhtälöön
- Kunnan suunnitelmien esillelaitto, jotta luontoarvot tulevat huomioituksi
- **Koulujen** ulkoilualueiden tukeminen, jotta niitä olisi enemmän ja lasten luontosuhde paranisi, koulujen osallistaminen vieraslajitalkoisiin, päiväkotien ja koulujen pihan, paikallisen luonnon hyödyntäminen opetuksessa (tätä lisää nykyiseen verrattuna), kasvatukseen luonto mukaan toimintaan ja koulutyöhön, oppilaskuntien hyödyntäminen koulujen suunnittelussa > miten koulun ympäristö toteutetaan?
- **Rakentaminen:** Suunnittelun lähtökohdaksi pihojen luonnon monimuotoisuuden lisääminen/tukeminen, Kunnan pitäisi omissa rakentamishankkeissa suosia puurakentamisesta, rakentamisen kehittäminen > ei luontoalueille rakentamista, pääsääntö pitäisi olla, että luonnon ydinalueista ei hävitetä tai pirstota maankäytön suunnittelussa, rakennetaan tiiviisti, lähtökohdaksi maankäytön tiivistäminen, Rakennetaanko metsälle vai pellolle?, rakentamisen tiivistäminen on kallista, monimuotoisuuden säilyttäminen maksaa
- Keskusmetsän säilyttäminen > ei voi nakertaa koko

ajan

- Ajantasaiset osayleiskaavat ennen asemakaavaa, osayleiskaavoissa oikeat valinnat, luontotiedon ottaminen kaavoituksen lähtökohdaksi
- Kunnossapidon tavat luontoa huomioivemmiksi > tuo myös säästöä
- asukkaiden osallistaminen kaavoituksen ristiriitatilanteissa ja arvojen yhteensovittamisessa
- Pölyttäjien huomiointi; ei rahastamista pölyttäjille tärkeillä paikoilla
- Kunnioittamista, keskustelukulttuurin parantaminen, kunnan sisällä näkemystä hyväksyminen

Toimintamallit:

- poliitikkojen tulee osallistua tällaisiin tapahtumiin (lumo-työpaja)
- Paras mahdollinen tieto pitäisi olla käytössä kaikessa

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yritysten kommentit

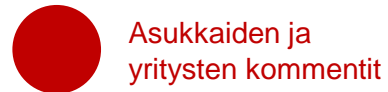
Kaupungin ja
pätöksentekijöiden
kommentit

Muita ryhmittelemättömiä kommentteja

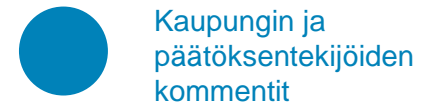
- Kokonaiskuva päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi
- Lumo-ohjelma on oltava kunnianhimoinen ja toteutettavissa
- Lumo-suunnitelmasta kohtuullinen ettei kynnys päättää ja aloittaa muodostu liian suureksi > vaiheistus/jaksotus, suuret ja pienemmät teot, tarvittaessa päivitettävissä, 1 asia kerrallaan ainakin viestintään
- Miten tästä eteenpäin? Miten seurataan, toteutetaan?
- Jos kunnalle tekee aloitteen, olisi kiva saada vastaus
- Töhryt pois seinistä - ne eivät lisää kunnan vetovoimaa
- Jatkon viestiminen > tuo omistajuutta

Yhdistysten
kommentit

Asukkaiden ja
yritysten kommentit

Kaupungin ja
pätöksentekijöiden
kommentit

Lainauksia osallistujilta

- ”Edustamme istuttamattomia puita”
- ”Tulin edustamaan lähiluontoa”

700 vuotta luonnon monimuotoisuutta

Osallistuimme Kirkkonummen ympäristönsuojeluyksikön järjestämän LU-MO-ohjelman (luonnon monimuotoisuus) 1. työpajaan 11.4. Työpajaa veti LU-MO-ohjelman yhteistyökumppani Ramboll Finland. Työpajoissa kerätään yhdistyksiltä ja kuntalaisilta näkemyksiä LUMO-ohjelman tavoitteiden sekä toimenpiteiden määrittämiseksi. 1. työpaja oli tarkoitettu asukas- ja asiantuntijajyhdistyksille.

Työpajaan osallistujat jaettiin kolmeen pienryhmään, jotka vuorollaan ideoivat annettuja aiheita. Rambollin asiantuntijat vetivät pienryhmiä. Kunkin aihealueen osalta oli kirjattu muutama aiheeseen johdatteleva kysymys. Osallistujat saivat ensin kirjoittaa post-it lapuille ajatuksiaan ja ideoitaan, jonka jälkeen niistä keskusteltiin pienryhmässä. Kun kukin ryhmä oli käynyt läpi kaikki kolme aihealuetta, kokoonnuttiin vielä yhdessä keskustelemaan kerätyistä ajatuksista ja ideoista. Samalla sekä ympäristönsuojeluyksikön että Rambollin edustajat kirjasiivat näkemyksiä LU-MO-ohjelman lähtötiedoiksi.

Haluamme kiittää sekä ympäristönsuojeluyksikköä että Rambollia erittäin hyvin organisoidusta 1. työpajasta. Olemme erityisen ilahtuneita siitä, että kunta haluaa kerätä tietoa ja näkemyksiä niin yhdistyksiltä kuin kuntalaisil-

takin. Tämä koskee sekä LU-MO-ohjelmaa että uudistettavaa metsästrategiaa, johon sai jättää mietintönsä tammiukuussa.

Kirkkonummen kunnan rooli on ollut kuluneen vuoden aikana ympäristöaktiivinen ja luontomyönteinen. Kunnassa tiedostetaan selkeästi luonnon monimuotoisuuden ja kunnan omistamien metsien merkitys sekä kuntalaisten hyvinvoinnin että kestävän kehityksen kannalta. Kirkkonummella on ollut jo vuosisatoja ja on edelleen lukuisia alueita, joissa ääntä pitää vain luonto. Tätä ääntä kuntapäätäjien ja kuntalaisten kannattaa kuunnella herkällä korvalla, sillä sen myötävaikutuksella Kirkkonummen kunta voi profiloitua ja erottautua edukseen pääkaupunkiseudun muista kunnista myös tulevien vuosisatojen ajan.

SAKARI LIND JA
GUY LUNDSTRÖM,
NÄSE RY

Julkaistu mielipide
työpajoista Kirkkonummen
Sanomissa 22.4.2024.

Tiivistys esiin nousevista teemoista

- Kirkkonummi on nykytilassaan luonnoltaan monimuotoinen
 - Kirkkonummen brändäys
- Viestinnän tärkeys
- Kuntalaisten osallistaminen
- Kunnan luontotiedon parantaminen ja koostaminen
- Kunnan aktiivinen toiminta luonnonsuojelun eteen ja toimintamallien muuttaminen
- Kestävä elämäntapa ja sen edistäminen
- Ohjelman edistymisen seuranta ja mittaaminen

Kuva: Katri Einola